

ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОБ'ЄКТІВ ПОЗАБАЛАНСОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ

Розглянуто можливості застосування корпоративних систем “Галактика”, “БЕСТ-ПРО”, “Парус-Підприємство” та “ІС:Бухгалтерія” при веденні обліку з використанням позабалансових рахунків

Постановка проблеми. Автоматизація бухгалтерського обліку підприємств і підготовка фінансової звітності в нових умовах господарювання (з появою таких об'єктів бухгалтерського обліку як форвардні і ф'ючерсні контракти) є одним із найважливіших завдань будь-якого господарюючого суб'єкта. Керівник підприємства самостійно вирішує завдання щодо підвищення ефективності роботи персоналу, створення оптимальної структури управління на підставі інформації (даних), яку надає бухгалтерська служба. Таким чином, це обумовлює широке застосування бухгалтерських пакетів і програм, завдяки яким підвищується оперативність обробки даних і достовірність ділової інформації, приймаються більш об'єктивні фінансові та управлінські рішення.

Використання бухгалтерських комп'ютерних програм дозволяє зекономити час за рахунок автоматизації господарських операцій, знайти арифметичні помилки в обліку та звітності, оцінити поточне фінансове становище підприємства та визначити перспективи його розвитку на майбутнє. Бухгалтерські програми, незалежно від їх масштабу, програмно-апаратної платформи та вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними та зручними у використанні. Враховуючи, що облік з використанням позабалансових рахунків базується на односторонньому записі [5, с. 187], існують особливості його комп'ютеризації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблему комп'ютеризації бухгалтерського обліку в цілому розглядають у своїх працях Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, В.В. Євдокимов, С.В. Івахненко, В.Б. Івашкевич, І.Т. Трібулін, Д.В. Чистов, проте питання щодо комп'ютеризації обліку з використанням позабалансових рахунків залишаються невирішеними і потребують додаткових досліджень.

Метою дослідження є огляд існуючих корпоративних систем щодо бухгалтерського відображення позабалансових об'єктів обліку з метою надання практичних рекомендацій суб'єктам господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. За допомогою бухгалтерських програм у функціональному аспекті, насамперед, забезпечується автоматизація обробки даних і відображення їх в бухгалтерському обліку; здійснюються арифметичні розрахунки; забезпечується підготовка, заповнення, перевірка та друк первинних і звітних документів; здійснюється безпомилковий перенос даних із однієї друкованої форми в іншу; виконується накопичення підсумків; забезпечується можливість повернення до даних і звітів минулих періодів (ведення архіву).

Таким чином, для забезпечення вищенаведених можливостей, комп'ютерна програма повинна мати єдину базу даних за поточним станом бухгалтерського обліку та архівними матеріалами, яка може надати будь-які відомості на запит користувача. Залежно від особливостей ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, бази даних можуть мати різну структуру, проте повинні відповідати єдиній структурі прийнятого Плану рахунків. Модулі системи, що забезпечують здійснення і проведення розрахунків, виведення підсумків, нарахування відсотків тощо, повинні використовувати розрахункові нормативи, що прийняті на сьогодні.

З метою виявлення недоліків та внесення відповідних пропозицій щодо бухгалтерського відображення позабалансових об'єктів обліку в умовах комп'ютеризації, розглянемо характеристики різних програмних бухгалтерських комплексів, можливості корпоративних систем "Галактика", "БЕСТ-ПРО" та "Парус-Підприємство", які забезпечують автоматизацію обліку великих і середніх підприємств та спеціалізованої бухгалтерської програми "1С:Бухгалтерія", яка призначена для підприємств малого та середнього бізнесу.

Корпоративні системи базуються на наступних принципах:

1) ведення суцільного обліку, тобто облік ведеться стосовно всіх аспектів господарської діяльності підприємства. Для відображення будь якого факту господарської діяльності, програми мають адекватні засоби опису;

2) ведення безперервного обліку, тобто забезпечується реєстрація фактів у момент їх здійснення. Для цілей бухгалтерського обліку безперервний процес поділяється на облікові періоди, термін яких визначається програмно;

3) ведення взаємопов'язаного обліку, тобто облік здійснюється в єдиному полі даних. Усі операції заносяться одноразово та інформація про них відображається в усіх необхідних ділянках обліку;

4) програми будуються на документарному принципі вводу та зберігання інформації. Документ є елементарною інформаційною одиницею системи та засобом зберігання даних;

5) облік ведеться в натуральних та вартісних вимірниках. Набір натуральних вимірників визначається самим об'єктом обліку. Облік у вартісних вимірниках ведеться в валютах здійснення операцій та у єдиній валюті обліку. Остання, як правило, є національною грошовою одиницею.

В основу концепції системи "Галактика" покладені наступні вимоги: адаптивність по відношенню до профілю діяльності підприємства за допомогою гнучкої настройки на специфіку господарської, фінансової та виробничої діяльності конкретного підприємства; охоплення всього спектру типових виробничо-економічних функцій; чітке розмежування оперативного-управлінських та облікових задач при повній їх інтеграції на рівні єдиної бази даних. Модульний принцип побудови системи забезпечує можливість її поетапного впровадження. Підтримка розподілених баз даних дозволяє реалізувати інформаційну взаємодію багатьох офісних корпорацій та територіально віддалених філій. У частині ергономіки обов'язковим є дотримання однакового для всіх задач інтерфейсу, а також надання користувачам простого інструментарію для самостійного розвитку можливостей системи.

Задачі, вирішення яких забезпечує система, умовно об'єднані у функціональні контури: адміністративного управління; оперативного управління; роздрібної торгівлі; управління автотранспортом; бухгалтерського обліку; управління виробництвом.

Розглянемо Контур бухгалтерського обліку. Це функціонально повна система ведення бухгалтерського обліку на підприємствах будь-якої форми власності та виду діяльності. Взаємозв'язок модулів комплексу забезпечує відображення в Контурі всіх господарських операцій: по купівлі та реалізації матеріальних цінностей, виробництву готової продукції тощо, за допомогою механізму типових господарських операцій. Завдяки цьому бухгалтерські задачі вирішуються без додаткових, шляхом вторинної обробки даних оперативного управління. Таким чином, реалізовано принцип первинності управління, облік є лише необхідним додатковим засобом контролю.

Основними функціями Контуру бухгалтерського обліку є: облік усіх видів матеріальних, нематеріальних та фінансових засобів підприємства; обслуговування та реєстрація руху грошових коштів підприємства і його взаєморозрахунків з контрагентами; формування звітних документів, як поточних – оборотних відомостей, реєстрів, довідок тощо, так і підсумкових – балансів, звітів про фінансові результати, звітів про рух грошових коштів тощо.

На особливу увагу заслуговує структура Контуру бухгалтерського обліку. У ньому знайшли відображення: групування однотипних задач бухгалтерського обліку; необхідність розмежування повноважень та функцій робітників.

Усі функції об'єднані в набір модулів, кожен із яких забезпечує вирішення конкретної групи задач. Крім того, кожен модуль володіє власними засобами створення звітів по операціях, які здійснюються з його допомогою. Прості операції бухгалтерського обліку виконуються в межах одного модулю, а більш складні послідовно використовують кілька модулів.

Оскільки у наявності підприємства може перебувати не тільки майно, яким воно володіє (відображення на балансових рахунках), але ще й майно, яким воно користується та/ або розпоряджається (відображення на позабалансових рахунках), важливим недоліком цього Контуру є відсутність в ньому можливості ведення обліку на позабалансових рахунках, тому що не враховує взаємозв'язок із балансовим обліком через право власності на майно підприємства.

Рекомендуємо ввести до типової конфігурації Контуру бухгалтерського обліку модуль обліку на позабалансових рахунках, який забезпечить ведення обліку на позабалансових рахунках, а його наявність в типовому Контурі бухгалтерського обліку позбавить від необхідності створювати аналогічні модулі підприємством самостійно (рис. 1)

Примітка: 10,11 – запропоновані модулі

Рис. 1. Взаємозв'язок модулів в Контурі бухгалтерського обліку з використанням позабалансових рахунків на базі програми "Галактика"

Ще однією програмою, яка широко представлена на українському ринку програмного забезпечення є система управління підприємством БЕСТ-ПРО.

БЕСТ-ПРО – це комплекс взаємопов'язаних систем, який призначений для вирішення наступних задач:

1. Оперативний облік, а саме – облік наявності та руху ТМЦ; контроль взаєморозрахунків з контрагентами у відповідності з укладеними договорами.
2. Бухгалтерський облік – формує дані для фінансового аналізу та звітності.
3. Кадровий облік з підготовкою даних щодо ефективності праці робітників.
4. Управлінський облік – узагальнення даних із метою прийняття ефективних управлінських рішень. Це інформація, яка отримана в результаті обробки даних оперативного, бухгалтерського та кадрового обліку, макроекономічні дані, прогнози по ефективності сегментів ринку.
5. Порівняльний аналіз попиту на продукцію, ефективності взаєморозрахунків, підрозділів і робітників підприємства.
6. Фінансовий аналіз.
7. Нормування витрат і розрахунок собівартості за видами продукції.
8. Планування обсягів і асортименту продукції.
9. Короткостроковий та довгостроковий прогноз.

БЕСТ-ПРО відноситься до класу програм, які використовуються значною кількістю користувачів, призначена для автоматизації господарських процесів підприємств різного профілю. Вона забезпечує автоматизацію бухгалтерського обліку, документообігу, аналізу даних і допомагає прогнозувати та планувати діяльність підприємства з урахуванням прийнятих оптимальних управлінських рішень.

У межах бухгалтерського обліку виконується контрирування первинних документів із формуванням масиву бухгалтерських проводок. Проводки заносяться в головну книгу, на підставі якої формується велика номенклатура внутрішньої бухгалтерської звітності, система фінансової та податкової звітності.

Управлінські функції БЕСТ-ПРО регламентуються підприємством самостійно і включають планування господарської діяльності, складання бюджетів, порівняння планових та фактичних показників. У програмі реалізовано широкий перелік аналітичних процедур для аналізу господарської діяльності та прийняття управлінських рішень.

Система БЕСТ-ПРО призначена для використання підприємствами різного профілю і форми власності. Адаптація системи до підприємств різного профілю здійснюється за рахунок підбору компонентів програми. Програмний комплекс має модульну архітектуру. Кожен модуль володіє відносною самостійністю та може експлуатуватися як у складі комплексу, так і окремо. Модуль називається прикладною підсистемою програми.

Кожна підсистема призначена для автоматизації обліку однієї із сторін діяльності підприємства. Крім того, до складу комплексу входять модулі адміністрування та загальні довідники. Вони є обов'язковими та забезпечують функціонування програми за будь-якої конфігурації системи. Підсистеми та модулі можуть бути різними в залежності від профілю підприємства та завдань обліку.

Облік на позабалансових рахунках реалізований в модулі "Головна книга". Факти господарського життя та кореспонденція рахунків налаштовуються вручну в розділі "Проводки" у підрозділі "Типові операції". Господарські операції на підставі цих даних формуються автоматично, проте це не зовсім зручно, оскільки в основу програми закладений документарний принцип введення та зберігання інформації.

На відміну від розглянутих вище програм, в основу яких закладена політика надання мінімально необхідних для роботи функцій, в основі продуктів Корпорації "Парус" закладена ідеологія надання готових рішень. Програма дає можливість переналагодити План рахунків, номенклатор матеріальних цінностей, створити бланки, зразки заповнення документів, правила їх обробки в обліку, тобто пристосувати систему до господарських процесів конкретного підприємства.

Система "Парус" дозволяє формувати велику кількість різноманітної документації (на базі Microsoft Excel), за допомогою яких користувачі отримують необхідну їм інформацію.

Як і попередні корпоративні програмні комплекси "Парус-Підприємство" побудований за модульним принципом, до складу якого входять наступні модулі:

1) "Парус-Адміністратор" призначений для використання головним бухгалтером або програмістом. Даний модуль дозволяє виконувати такі функції:

- управління базами даних (створення баз даних, їх оновлення та перетворення, створення резервних копій, відновлення цілісності тощо);
- контроль за діями користувачів (реєстрація користувачів програми, розподіл прав доступу користувачів до розділів інформації та функцій програми);
- вихід з нештатних ситуацій, пов'язаних як із збоями в роботі обладнання, так і з помилками персоналу.

2) "Парус-Реалізація і склад" є самостійним програмним компонентом. Цей модуль може використовуватися і без модуля "Парус-Бухгалтерія", однак повною мірою його переваги реалізуються при роботі разом з цим модулем. Саме в цьому випадку вся необхідна інформація з модуля "Парус-Реалізація і склад" відразу надходить до бухгалтерського модуля, обробляється і повертається у вигляді готових документів. Характерною особливістю модуля є

використання механізму особових рахунків контрагентів (покупця, постачальника), що передбачає відкриття для кожного контрагента особового рахунку (рахунків), на якому ведеться облік фінансових (платіжні доручення, касові ордери тощо) і товарних (відпуск, повернення, поставка товарів) взаєморозрахунків з контрагентами. Це дає можливість індивідуального підходу до кожного клієнта, миттєвого отримання інформації про взаєморозрахунки з ним, проведення взаємозаліків, зручної обробки оплати одним платіжним дорученням за декількома операціями.

3) “Парус-Бухгалтерія” призначений для відображення в обліку господарських операцій, роботи з первинними документами та для складання бухгалтерської звітності. Він дозволяє вести бухгалтерський облік, використовуючи кілька планів рахунків, паралельно вести кількісний та валютний облік, а також вести детальний аналітичний облік. Даний модуль є об’єднуючою ланкою для всіх інших модулів [7, с 5].

Можливості модуля “Парус-Бухгалтерія” у відображенні господарських операцій на позабалансових рахунках не значно відрізняються від попередньо розглянутої програми, оскільки односторонній запис робиться вручну, тобто відсутні спеціалізовані документи.

Розглянемо можливості найбільш поширеної на вітчизняних підприємствах бухгалтерської програми “1С:Бухгалтерія”, яка є універсальною та призначена для ведення синтетичного та аналітичного бухгалтерського обліку по різних розділах.

На відміну від попередніх програмних комплексів, які побудовані за модульним принципом, “1С:Бухгалтерія” побудована за журнальним способом, тобто звітність формується у взаємозв’язку із журналом господарських операцій.

Як зазначає І.Т. Трібулін, для малих підприємств програми такого класу є достатньо зручними. Однак при великому обсязі та різноплановості облікової інформації постійне фільтрування необхідних даних стає трудомісткім [1, с. 389].

У Конфігураторі є можливість створювати на основі основного Плану рахунків робочий план і розрізи аналітики (субконто).

Аналітичний облік ведеться за об’єктами аналітичного обліку (субконто) в натуральному та вартісному вимірниках.

Програма дозволяє вводити проводки наступними способами:

1. Ручне введення проводок: при вводі в журнал Ви вказуєте дату, кореспонденцію рахунків, суму і зміст операції. Якщо по указаних Вами рахунках ведеться аналітичний облік, то програма вимагає ввести ознаки аналітичного обліку (субконто). Якщо по рахунках проводки ведеться кількісний і/ або валютний облік, то програма вимагає ввести кількість і/ або суму в валюті .

2. Використання типових операцій дозволяє автоматизувати ввід стандартних або часто використовуваних операцій. При вводі типової операції створюються одна або декілька проводок, при чому суми цих проводок можуть вираховуватися автоматично. Так, можливо оприбуткувати матеріали і одразу ж списати по них ПДВ, взяти об'єкт в оренду і нарахувати орендну плату тощо. Більше того, за допомогою типових проводок можна закрити рахунки, розрахувати прибуток тощо.

Бухгалтерське відображення позабалансових об'єктів обліку з використанням одностороннього запису дозволяє в автоматичному режимі формувати необхідну звітність за операціями, що відображаються на позабалансових рахунках.

3. Використання режиму “документи і розрахунки” передбачає ще більш універсальні і гнучкі засоби для вводу документів і проведення бухгалтерських розрахунків. За допомогою цього режиму в журнал операцій можна ввести дані про деякий документ (платіжне доручення, рахунок, накладну і т.д.) або розрахунок (прибутку, податків, переоцінки валюти і т.д.) і зв'язані з ним проводки, які автоматично розраховуються по заданих формулах. Відповідний документ можна тут же роздрукувати на принтері. При цьому є можливість із часом змінити реквізити документу або вхідні дані розрахунку (кількість відпущеного товару в накладній, погодинну ставку в розрахунку зарплати і т.д.) і програма перераховує всі взаємопов'язані з документом проводки, а також встановити режим автоматичного перерахунку проводок, зв'язаних з документом або розрахунком. Ця можливість дуже зручна для таких операцій, як переоцінка валюти, розрахунок прибутку і податків тощо – при будь-яких змінах журналу господарських операцій ці операції можуть бути швидко перераховані.

Перенос проводок дозволяє імпортувати дані, підготовлені в інших програмах або створені в “1С:Бухгалтерії” на інших комп'ютерах.

Всі проводки заносяться в журнал операцій, при перегляді якого є можливість обмеження довільним часовим інтервалом, а також групування і пошуку по різних параметрах проводок.

Що стосується обліку на позабалансових рахунках, то такий облік програмою передбачений, але операції треба вводити ручним способом, що, на нашу думку, є не зовсім зручно. Як і в попередньо розглянутих програмних комплексах, так і в “1С:Бухгалтерії” основою є документарний принцип введення та зберігання інформації, тому вважаємо за необхідне створити спеціальні документи за допомогою яких проводки в цій галузі обліку будуть формуватися автоматично.

Ф-ПО-1 “Прибутковий ордер активів на відповідальному зберіганні” дозволяє відображати інформацію про активи, що прийняті на відповідальне зберігання, визначає відповідальних осіб, місце і строк зберігання, а також надає відомості про контрагентів. Використання даного документу забезпечує ефективне здійснення контролю за позабалансовими активами, дозволяє виявити порушення щодо їх зберігання та запобігти таким порушенням у майбутньому.

Складання Ф-ПО-2 “Картка обліку бланків суворої звітності” забезпечує внутрішніх і зовнішніх користувачів повною та достовірною інформацією про їх наявність і рух, надає відомості про загальну ціну, кількість і вартість бланків суворого обліку та звітності, що надійшли та/ або вибули, а також про матеріально-відповідальних осіб, що забезпечує ефективне здійснення контролю, виявлення та попередження порушень щодо їх обліку.

Формування Ф-ПО-4 “Картка обліку договорів за позабалансовими зобов’язаннями” надає зацікавленим користувачам інформацію про виникнення та/ або припинення зобов’язань за форвардними, ф’ючерсними контрактами, та іншими зобов’язаннями. Використання запропонованої форми в діяльності господарюючих суб’єктів забезпечить контроль за виконанням договорів і відображення достовірної договірної вартості позабалансових об’єктів обліку.

При заповненні даної форми у колонці “Вид договору” варто відображати основні види договорів, які є підставою для відображення фактів господарського життя на позабалансових рахунках обліку: договір поруки, договір застави, договір гарантії, договір доручення та договір комісії (консигнації).

При заповненні Ф-ПО-3 “Картка обліку використання накопичених амортизаційних відрахувань”, автоматично можна обрати один із напрямів використання амортизаційних відрахувань із зазначеного переліку: будівництво об’єктів, приймання (виготовлення) основних засобів, поліпшення основних засобів, придбання (створення) нематеріальних активів, інші капітальні роботи та погашення отриманих на капітальні інвестиції позик. Даний документ дозволяє визначити загальну суму надходжень амортизаційних відрахувань за певний період і їх витрачачь за вищезазначеними напрямами.

Також пропонуємо автоматичне формування Звіту про рух об’єктів, що відображаються на позабалансових рахунках. При заповненні Звіту у колонці “Назва об’єктів” зазначається наступне:

1. Розділ 1 – зазначається перелік позабалансових активів: орендовані необоротні активи, устаткування, прийняте для монтажу, матеріали, прийняті для переробки, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, товари, прийняті на комісію, майно в довірчому управлінні та непередбачені активи.

2. Розділ 2 – зазначається перелік позабалансових зобов'язань: контрактні зобов'язання, непередбачені зобов'язання, гарантії та забезпечення надані, гарантії та забезпечення отримані, списана дебіторська заборгованість, невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей.

3. Розділ 3 – в автоматичному режимі дозволяє обрати один із видів бланків суворого обліку, перелік яких визначено законодавством. До найбільш поширених згідно з постановою КМУ № 283 “Про встановлення порядку виготовлення бланків цінних паперів і документів суворого обліку” відносяться: бланки цінних паперів (акції, облігації, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати, приватизаційні папери); довіреність; транспортна документація (товарно-транспортна накладна, подорожній лист вантажного автомобіля, талон замовника); марки акцизного збору для маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів; документи, що засвідчують особу, подію, освіту; проїзні документи (квитки на проїзд у залізничному, морському, річковому і повітряному транспорті, документи на перевезення вантажів, військові проїзні документи); трудова книжка та вкладиші до неї; документи, що використовуються при надання побутових та інших послуг (замовлення, квитанція, копія квитанції, замовлення-зобов'язання); бланки розрахункових документів (розрахункова квитанція, спрощена розрахункова квитанція, квитки на приміські авто маршрути, квитки на міські авто маршрути, багажний квиток на приміські авто маршрути, квиток на міські маршрути електротранспортом, квитанційні книжки); знаки поштової оплати (поштові марки, конверти з марками, листівки з марками); документи, що обслуговують грошовий обіг (книжки ощадні, чекові, депозитні; чеки грошові, майнові, розрахункові; бланки фінансування, страхування, акредитиви; марки податкові, митні; доручення на видачу коштів, пенсій, майна; сертифікати якості, на право вивезення та ввезення; поліси страхування; ліцензії); бланки білетів тиражних та миттєвих лотерей.

4. Розділ 4 – зазначається перелік позабалансових резервів: амортизаційні відрахування та інші резерви

Запропонований Звіт про рух об'єктів, що відображаються на позабалансових рахунках забезпечує:

1) узагальнення інформації про наявність і рух об'єктів позабалансового відображення з метою здійснення їх внутрішнього контролю;

2) надання облікових зведених даних про стан позабалансових об'єктів обліку зацікавленим користувачам.

Перевагами застосування підприємствами програмного продукту 1С: “Бухгалтерія” є:

➤ за наявності незначної номенклатури необоротних активів, операції щодо обліку амортизації можна здійснювати ручним способом;

- простий та зручний інтерфейс;
- невисока ціна в порівнянні з іншими поширеними в Україні програмними комплексами.

Практична реалізація облікових процедур і зменшення їх трудомісткості забезпечується лише з використанням існуючих програмних продуктів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз можливостей ведення обліку з використанням позабалансових рахунків у досліджених корпоративних системах “Галактика”, “БЕСТ-ПРО”, “Парус-Підприємство”, “ІС:Бухгалтерія” дозволив встановити, що вони не забезпечують виконання завдань обліку на позабалансових рахунках. З цією метою внесено наступні пропозиції щодо їх удосконалення (табл. 1.).

Таблиця 1. Можливості застосування бухгалтерських комп’ютерних програм при веденні обліку на позабалансових рахунках

№ з/п	Програма	Бухгалтерське відображення позабалансових об’єктів обліку	Запропоновані рекомендації
1	“Галактика”	Відсутні модулі, що забезпечують можливості ведення обліку на позабалансових рахунках	Конфігурацію Контур бухгалтерського обліку доповнено модулями “Факти господарського життя” та “Звітність за позабалансовими рахунками”
2	“БЕСТ-ПРО”	Наявність модулів “Головна книга” та “Проводки” для відображення фактів господарського життя вручну	–
3	“Парус-Підприємство”	Наявність модуля “Парус-Бухгалтерія” для відображення фактів господарського життя вручну	–
4	“ІС:Бухгалтерія”	Відображення фактів господарського життя здійснюється журнальним способом	Розроблено форми первинних документів: Прибутковий ордер активів на відповідальному зберіганні (ПО-1), Картка обліку бланків суворої звітності (ПО-2), Картка обліку використання накопичених амортизаційних відрахувань (ПО-3), Картка обліку договорів за позабалансовими зобов’язаннями (ПО-4) та форму внутрішнього звіту (Звіт про рух об’єктів, що відображаються на позабалансових рахунках)

Аналіз застосування програмних продуктів щодо ведення обліку на позабалансових рахунках дозволяє стверджувати, що не всі програми забезпечують можливість ведення позабалансових розрахунків, заповнення первинних документів і складання відповідних звітів за позабалансовими об'єктами. Розроблені практичні рекомендації щодо комп'ютеризації обліку в частині бухгалтерського відображення позабалансових активів, зобов'язань і резервів передбачають підвищення якості економічної інформації, її точності, об'єктивності, оперативності, що забезпечує можливість прийняття своєчасних управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник / М.И. Семёнов, И.Т. Трибулин, В.И. Лойко, Т.П. Барановская; Под общ. ред. И.Т. Трибулина. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
2. *Бутинець Ф.Ф.* та ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 544 с.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р.
4. *Каллас К.Э.* Организация автоматизированной системы бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 176 с.
5. *Литвинчук І.В.* Позабалансові рахунки: структурні особливості // Тези ХХХ наукової конференції, присвяченої 45-ій річниці Житомирського державного технологічного університету. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – С. 186-187.
6. *Палий В.Ф., Соколов Я.В.* АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1981. – 224 с.
7. Практикум за програмою “Парус-Предприятие 7.20” (модуль “Парус-Бухгалтерия”) на допомогу студентам спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” при роботі з програмою “Парус-Предприятие 7.20” / Укладачі: Давидюк Т.В., Євдокимов В.В., Легенчук С.Ф., Остапчук Т.П. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 50 с.